

Η «Επιτροπολογία» μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας

της Μαρίνας Κακουδάκη
Μ.Α. Ευρωπαϊκού Δικαίου & Πολιτικής,
Δόκιμης Ερευνήτριας Κ.Ε.ΔΙΑ.

Το φαινόμενο της «επιτροπολογίας» είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την πολιτική διαδικασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και συγκεκριμένα με το στάδιο της υλοποίησης των πολιτικών στο επίπεδο αυτό. Ουσιαστικά, αφορά στις κατ' εξουσιοδότηση εκτελεστικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά την άσκηση των οποίων η τελευταία επικουρείται από επιτροπές εμπειρογνομόνων των κρατών μελών. Νομικό έρεισμα του φαινομένου αυτού αποτέλεσε το άρθρο 202 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΣυνΘΕΚ), το οποίο προέβλεπε τη δυνατότητα του Συμβουλίου να αναθέτει στην Επιτροπή αρμοδιότητες εκτέλεσης¹ των κανόνων που το ίδιο θέσπιζε. Παράλληλα, μπορούσε να υπαγάγει την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών σε ορισμένους όρους, μέσω της θέσπισης, προτάσει της Επιτροπής και με τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ), συγκεκριμένων κανόνων και αρχών.

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αρμοδιότητες εκτέλεσης που προέβλεπε το άρθρο 202 της ΣυνΘΕΚ αφορούσαν είτε σε πράξεις του Συμβουλίου γενικής ισχύος (κανονισμοί, οδηγίες), είτε σε πράξεις που έθεταν ατομικό κανόνα (όπως αποφάσεις). Συνεπώς, η έννοια της εκτέλεσης κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα: από μέτρα ατομικού χαρακτήρα έως διατύπωση γενικού κανόνα. Βλέπε Παππάς, Α. Σπ. (2005) *Η αρμοδιότητα έκδοσης κανονιστικών «εκτελεστικών» πράξεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή*, Τιμητικός Τόμος, Συμβούλιο της Επικρατείας: ο θεσμός και τα πρόσωπα, 75 χρόνια, Αθήνα.

Η ανάθεση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από το νομοθέτη στην εκτελεστική εξουσία είναι κοινή πρακτική σε εθνικό επίπεδο. Η αιτιολογική βάση της εφαρμογής της στο ευρωπαϊκό επίπεδο συνίστατο στην ανάγκη άμεσης ανταπόκρισης στις μεταβαλλόμενες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες². Συγκεκριμένα, στις αρχές της δεκαετίας του 1960, το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι στερούνταν των μέσων, προκειμένου να θεσπίσει τους απαραίτητους εκτελεστικούς κανόνες στο πεδίο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Συστάθηκαν έτσι οι πρώτες επιτροπές «επιτροπολογίας», που αποτελούνταν από εκπροσώπους των κρατών μελών, ως ένα μέσο αντιστάθμισης και διατήρησης ενός βαθμού ελέγχου επί των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής³.

Η επέκταση του φαινομένου της «επιτροπολογίας» και σε άλλους τομείς, όπως το περιβάλλον, η ενέργεια και η ρύθμιση της ενιαίας αγοράς, έθεσε την ανάγκη θέσπισης ενός «συστήματος ελέγχου», κατά τις προβλέψεις του άρθρου 202 της Συνθήκης. Έτσι, το 1987, με Απόφαση του Συμβουλίου⁴ θεσμοποιήθηκαν οι διαδικασίες που η Επιτροπή καλούνταν να τηρήσει, σε σχέση με τις επιτροπές «επιτροπολογίας», κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Το σύστημα της «επιτροπολογίας» κάθε άλλο παρά τυπική διαδικασία αποδείχθηκε, καθώς μέχρι και τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, η συντριπτική πλειοψηφία των εκτελεστικών μέτρων στην ΕΕ ορίζονταν και εγκρίνονταν από τις επιτροπές «επιτροπολογίας»⁵. Μεταξύ αυτών δε, συγκαταλέγονταν και μέτρα με σημαντικό αντίκτυπο σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, όπως ο αποκλεισμός κατά του βρετανικού βοείου κρέατος, το 1996, με αφορμή τα κρούσματα σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας στα βοοειδή⁶. Πιο πρόσφατα, το 2006, επετράπη, με απόφαση της

² Βλ. Christiansen, T., and Vaccari, B. (2006) "[The 2006 Reform of Comitology: Problem Solved or Dispute Postponed?](#)", *EIPASCOPE*, No 3, σελ.10

³ Βλ. European Institute of Public Administration (2000) [Governance by Committee: The Role of Committees in European Policy-Making and Policy Implementation](#), European Institute of Public Administration, Research Paper GHA, σελ. 40.

⁴ Βλ. [Απόφαση 87/373/ΕΟΚ](#) του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, «για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή», [EE L 197 της 18/07/1987 σ. 33-35].

⁵ Το γεγονός αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνει τη «θεωρία του παγόβουνου» (iceberg theory), σύμφωνα με την οποία, κατά την πολιτική διαδικασία στην ΕΕ, ο κύριος όγκος των θεμάτων διευθετείται από επιτροπές και όχι από τους ανώτερους υπαλλήλους της Επιτροπής και τους καθ' ύλην Υπουργούς του Συμβουλίου. Βλ. Savino, M. (2005) "[The constitutional legitimacy of the EU Committees](#)", *Centre d'études européennes, Cahiers européens*, No 3, σελ. 4, υποσημ. 6.

⁶ Βλ. European Institute of Public Administration, όπ.π., σελ. 40.

Επιτροπής, η διάθεση στην αγορά τροφίμων και συστατικών τροφίμων από γενετικά τροποποιημένο αραβόσιτο.

Περαιτέρω, δεδομένου του γεγονότος ότι οι επιτροπές αυτές αποτελούνταν από εκπροσώπους των κρατών μελών, συνιστούσαν συχνά ένα μέσο προβολής και προώθησης εθνικών διεκδικήσεων⁷. Η διαπίστωση αυτή εντείνεται από το γεγονός ότι η Απόφαση του 1987 προέβλεπε, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, τη δυνατότητα των επιτροπών αυτών να αναστέλλουν τη λήψη απόφασης από την Επιτροπή και να αναπέμπουν το σχέδιο του εκτελεστικού μέτρου στο Συμβούλιο. Αξίζει να σημειωθεί βέβαια, ότι σε περίπτωση αδυναμίας των κρατών μελών να καταλήξουν σε θετική ή αρνητική απόφαση, η Επιτροπή μπορούσε να υιοθετήσει την αρχική της πρόταση⁸.

Τα χαρακτηριστικά αυτά του συστήματος αποτέλεσαν κατά καιρούς αντικείμενο έντονων επικρίσεων, που προέρχονταν κυρίως από το ΕΚ. Βασικός άξονας της κριτικής του υπήρξε το γεγονός ότι η Απόφαση που θεμελιώνει το σύστημα της «επιτροπολογίας», είχε υιοθετηθεί ως Απόφαση του Συμβουλίου και κυρίως το ότι δεν του επεφύλασσε κανέναν ουσιαστικό ρόλο. Περαιτέρω, κατέκρινε τη διαδικασία επειδή καθιστούσε την Επιτροπή υπόλογη σε μια επιτροπή αντιπροσώπων των κρατών μελών, και όχι στο ΕΚ, όπως όριζε η Συνθήκη, αποδυναμώνοντας έτσι το δημοκρατικό έλεγχο κατά το στάδιο της υλοποίησης των πολιτικών.⁹

Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΚ ενεπλάκη σε μια μακρά διαθεσμική διαμάχη με το Συμβούλιο και την Επιτροπή, η οποία εντάθηκε μετά την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης του Μάαστριχτ, που καθιέρωσε τη διαδικασία της συναπόφασης σε πολλούς τομείς. Η ανάγκη μεταρρύθμισης του συστήματος οδήγησε τελικά στην υιοθέτηση μιας νέας

⁷ Βλ. Χρυσομάλλης, Μ., (2006) «Οι κοινοτικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων», στους Στεφάνου, Κ., Τσινιτσιζέλη, Μ., Φατούρο, Αργ., Χριστοδουλίδη, Θ.(επιμ.), *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Ενοποιητική Δυναμική, Δικαιοταξία, Διακυβέρνηση*, Τόμος Α', 2η Εκδ., ΕΠΕΕΣ / Ι. Σιδέρης, Αθήνα, σελ. 291.

⁸ Χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση της προαναφερθείσας πρότασης για τον γενετικά τροποποιημένο αραβόσιτο, που υιοθετήθηκε παρά τις αντιδράσεις της πλειοψηφίας των κρατών μελών, καθώς τα τελευταία δεν κατάφεραν, λόγω αδυναμίας επίτευξης ειδικής πλειοψηφίας, να εκφέρουν γνώμη επί του σχεδίου της Επιτροπής, στο πλαίσιο τόσο της οικείας επιτροπής «επιτροπολογίας», όσο και του Συμβουλίου. Βλ. Christiansen, T. and Pollack, J. (2009) "[Comitology between Political Decision-Making and Technocratic Governance: Regulating GMOs in the European Union](#)", *EIPASCOPE*, No 1, σελ. 8.

⁹ Βλ. Pollack, A. M. (2003) "[Control mechanism or deliberative democracy? Two images of Comitology](#)", *Comparative Political Studies*, Vol. 36, No. 1/2, σελ.129-131.

Απόφασης¹⁰, το 1999, με την οποία θεσμοποιήθηκαν τρεις διαδικασίες «επιτροπολογίας» (συμβουλευτική, διαχειριστική και κανονιστική). Παράλληλα, το ΕΚ απέκτησε το δικαίωμα να λαμβάνει γνώση για τα σχέδια των εκτελεστικών μέτρων και να εκδίδει μη δεσμευτικά ψηφίσματα, σε περίπτωση υπέρβασης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής¹¹. Περαιτέρω, με Απόφαση του 2006¹², που τροποποίησε εκείνη του 1999, εισήχθη μια νέα διαδικασία, γνωστή ως «κανονιστική διαδικασία με έλεγχο», που υπάγονταν μάλιστα σε υποχρεωτικά κριτήρια¹³. Σύμφωνα με την τελευταία, το ΕΚ αποκτούσε δικαίωμα αρνησικυρίας, αναστέλλοντας έτσι την έκδοση εκτελεστικών μέτρων, σε περίπτωση θετικής γνώμης της οικείας επιτροπής. Αντίθετα, σε περίπτωση αρνητικής γνώμης, μπορούσε να επηρεάσει το τελικό αποτέλεσμα, χωρίς ωστόσο ο ρόλος του να εξισώνεται πλήρως με εκείνον του Συμβουλίου¹⁴.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που τέθηκε σε ισχύ τον περασμένο Δεκέμβριο, άλλαξε άρδην τα δεδομένα, με την κατάργηση του άρθρου 202 της ΣυνθΕΚ και την αντικατάστασή του από δύο νέα άρθρα. Οι διατάξεις αυτές εισάγουν μια νέα κατηγορία πράξεων, τις μη νομοθετικές (non-legislative acts), οι οποίες διακρίνονται σε πράξεις κατ' εξουσιοδότηση (delegated) και εκτελεστικές (implementing)¹⁵.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) αναφέρει ότι με νομοθετική πράξη μπορεί να ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων. Πρόκειται για «μη νομοθετικές πράξεις γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιαστικά στοιχεία της νομοθετικής πράξης». Στην τελευταία θα καθορίζονται σαφώς

¹⁰ Βλ. [Απόφαση 1999/468/ΕΚ](#) του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, «για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή», [ΕΕ L 184 της 17/07/1999 σ. 23-26]

¹¹ Το δικαίωμα αυτό αφορούσε στην περίπτωση κατά την οποία οι πράξεις που ανάθεταν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή, είχαν υιοθετηθεί με τη διαδικασία της συναπόφασης.

¹² Βλ. [Απόφαση 2006/512/ΕΚ](#) του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2006, «για την τροποποίηση της απόφασης 1999/468/ΕΚ περί καθορισμού των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή», [ΕΕ L 200 της 22/07/06 σ.11-13].

¹³ Συγκεκριμένα, η νέα διαδικασία αφορούσε στην έκδοση μέτρων γενικής εμβέλειας που τροποποιούσαν μη ουσιαστικά στοιχεία μιας πράξης εκδοθείσας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της ΣυνθΕΚ.

¹⁴ Βλ. Best, E., (2008) "[The Lisbon Treaty: A Qualified Advance for EU Decision-Making and Governance](#)", *EIPASCOPE*, No 1, σελ. 10.

¹⁵ Αντίθετα, σύμφωνα με το άρθρο 289 της ΣΛΕΕ, νομοθετικές πράξεις (legislative acts) είναι οι νομικές πράξεις που εκδίδονται με νομοθετική διαδικασία (κανονισμοί, οδηγίες ή αποφάσεις).

οι στόχοι, το περιεχόμενο, η έκταση, η διάρκεια και οι προϋποθέσεις στις οποίες υπόκειται η εξουσιοδότηση, μεταξύ των οποίων είναι η δυνατότητα ανάκλησής της είτε από το Συμβούλιο είτε από το ΕΚ και η ανάγκη σύμφωνης γνώμης και των δύο οργάνων, προκειμένου η κατ' εξουσιοδότηση πράξη να τεθεί σε ισχύ.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 291 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης. Ωστόσο, «*όταν απαιτούνται ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεσή τους, οι πράξεις αυτές αναθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες στην Επιτροπή, ή, σε ειδικές περιπτώσεις, στο Συμβούλιο*». Στο σημείο αυτό, Συμβούλιο και ΕΚ καλούνται, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών με τη διαδικασία της συναπόφασης, να θεσπίσουν εκ των προτέρων γενικούς κανόνες και αρχές, αναφορικά με τον τρόπο ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής.

Από τα όσα προαναφέρθηκαν, καθίσταται σαφές ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας σηματοδοτεί ριζικές αλλαγές σε σχέση με το σύστημα της «επιτροπολογίας». Στην περίπτωση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή υπόκειται σε προκαθορισμένα ανά βασική πράξη κριτήρια, που θα αποφασίζουν από κοινού Συμβούλιο και ΕΚ. Παράλληλα, περιορίζεται στα μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης¹⁶, καθώς τα ουσιώδη ρυθμίζονται πλέον αποκλειστικά από το νομοθέτη¹⁷. Περαιτέρω, ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή ασκεί τις εξουσίες της υπόκειται στον έλεγχο τόσο του Συμβουλίου, όσο και του ΕΚ, με τον ρόλο των δύο οργάνων να εξισώνεται πλήρως για πρώτη φορά. Αξίζει να σημειωθεί δε ότι, σε αντίθεση με το άρθρο 202 της Συνθήκης, το νέο άρθρο δεν προβλέπει τη δυνατότητα άσκησης ανάλογης αρμοδιότητας από το Συμβούλιο.

¹⁶ Αξίζει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή προσιδιάζει στα κριτήρια εφαρμογής της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο του συστήματος της «επιτροπολογίας». Σύμφωνα με μια άποψη, είναι πιθανό η έννοια των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων να καλύπτει τους τομείς που μέχρι σήμερα υπάγονταν στη διαδικασία αυτή, καθώς και πράξεις σχετικά με τομείς, όπου οι αποφάσεις, μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, λαμβάνονται πλέον με συναπόφαση. Βλ. Best, E., όπ.π., σελ. 10.

¹⁷ Ουσιαστικά, μέσω των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων μπορούν να ρυθμίζονται οι τεχνικές πτυχές της νομοθετικής πράξης, προκειμένου αυτή να ευθυγραμμίζεται με τη συντελεσθείσα επιστημονική ή τεχνική πρόοδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αλλαγή των τεχνικών απαιτήσεων, μέσω της τροποποίησης του παραρτήματος μιας νομοθετικής πράξης. Σύμφωνα με το ΕΚ, με αυτό τον τρόπο, επιτυγχάνεται η τροποποίηση και επικαιροποίηση της νομοθεσίας, χωρίς την προσφυγή στη νομοθετική διαδικασία, ενώ παράλληλα η «ουσία» της νομοθεσίας παραμένει στην αρμοδιότητα του νομοθέτη. Βλ. European Parliament, Press Service - Directorate for the Media, "[Legislating more efficiently: questions & answers on new delegated acts](#)", March, 2010, σελ. 1-2.

Η μετάβαση από το σύστημα της «επιτροπολογίας» σε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις παρουσιάζει ορισμένες δυσχέρειες. Αρχικά, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τα τρία θεσμικά όργανα έχουν υποβάλει ήδη τις προτάσεις τους σχετικά με το πρακτικό σκέλος των προβλέψεων του άρθρου 290 της ΣΛΕΕ. Ωστόσο, διαφαίνεται ήδη μια διάσταση απόψεων μεταξύ ΕΚ αφενός και Συμβουλίου και Επιτροπής αφετέρου, σχετικά το ρόλο των εθνικών εμπειρογνομώνων στις προπαρασκευαστικές εργασίες για την υιοθέτηση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων¹⁸.

Λιγότερο σύνθετη φαίνεται να είναι η εικόνα στο πεδίο των εκτελεστικών πράξεων. Και σε αυτή την περίπτωση προβλέπονται σημαντικές αλλαγές σε σχέση με το σύστημα της «επιτροπολογίας». Έτσι, σε αντίθεση με την Απόφαση του 1999, το νέο νομικό πλαίσιο θα πρέπει να υιοθετηθεί από κοινού από το Συμβούλιο και το ΕΚ, με μορφή Κανονισμού, εξασφαλίζοντας έτσι και σε αυτό το σημείο την ισοτιμία των δύο θεσμικών οργάνων. Ωστόσο, αντίθετα με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ, το άρθρο 291 αναφέρει ρητά ότι ο έλεγχος του τρόπου άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής θα ασκείται από τα κράτη μέλη της Ένωσης. Συνεπώς, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το σύστημα που πρόκειται να θεσπιστεί βάσει του άρθρου αυτού θα συνιστά, υπό την έννοια αυτή, μια μετεξέλιξη του συστήματος της «επιτροπολογίας»¹⁹.

Η διαδικασία για τη θέσπιση του νέου πλαισίου βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη, καθώς τα τρία θεσμικά όργανα, σε κοινή τους δήλωση, εξέφρασαν την επιθυμία να υιοθετήσουν το συντομότερο έναν Κανονισμό σχετικά με τις εκτελεστικές πράξεις. Ως εκ τούτου, τον περασμένο Μάρτιο, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετική πρόταση²⁰,

¹⁸ Συγκεκριμένα, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της συστηματικής διαβούλευσης με τους εθνικούς εμπειρογνώμονες πριν την έγκριση των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, ενώ και το Συμβούλιο θεωρεί ότι στις βασικές πράξεις πρέπει να υπάρχει αναφορά στις διαβουλεύσεις με τις επιτροπές αυτές. Αντίθετα, το ΕΚ τάσσεται κατά της τυπικής παρέμβασης των εθνικών επιτροπών, η οποία θα τους επέτρεπε να λειτουργήσουν ως μηχανισμός ελέγχου της Επιτροπής, αρμοδιότητα την οποία οι Συνθήκες επιφυλάσσουν μόνο στο νομοθέτη, και προτείνει τη ρύθμιση του ζητήματος στο πλαίσιο μιας κοινής συνεννόησης. Βλ. [Έκθεση A7-0110/2010](#) «σχετικά με την αρμοδιότητα νομοθετικής εξουσιοδότησης» (2010/2021(INI)) της 29^{ης} Μαρτίου 2010, Εισηγητής: József Szájer της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων, σελ. 13-14.

¹⁹ Την άποψη αυτή φαίνεται να ενστερνίζεται και το ίδιο το ΕΚ, σύμφωνα με το οποίο «δεν υπάρχει θεμελιώδης ουσιαστική διαφορά μεταξύ του προηγούμενου συστήματος βάσει του άρθρου 202 ΣΕΚ και του μελλοντικού συστήματος βάσει του άρθρου 291 ΣΛΕΕ». Όπ.π., σελ. 15.

²⁰ Βλ. [COM\(2010\)83 τελικό](#) «Πρόταση Κανονισμός για τη θέσπιση των κανόνων και των γενικών αρχών σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των

σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 291 της ΣΛΕΕ. Εν τούτοις, λόγω του χρόνου που απαιτείται για την υιοθέτηση ενός νέου εγγράφου, τα τρία όργανα συμφώνησαν να παραμείνει μέχρι τότε σε ισχύ το σύστημα της «επιτροπολογίας», με εξαίρεση την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο.²¹

Συνοψίζοντας, το σύστημα της «επιτροπολογίας» υπήρξε επί δεκαετίες η πάγια πρακτική για την έγκριση εκτελεστικών μέτρων στην ΕΕ. Ταυτόχρονα, ωστόσο, αμφισβητήθηκε σε σημαντικό βαθμό ο δημοκρατικός του χαρακτήρας, κυρίως λόγω του περιορισμένου ρόλου που επεφύλασσε στο ΕΚ σε σχέση με τον αντίστοιχο του Συμβουλίου. Η Συνθήκη της Λισαβόνας ήρθε να άρει το έλλειμμα αυτό, με την κατάργηση του συστήματος της «επιτροπολογίας» και την πλήρη εξίσωση του ρόλου των δύο οργάνων. Ωστόσο, η υλοποίηση των προβλέψεων της νέας Συνθήκης, ιδίως όσον αφορά στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, φαίνεται να βρίσκεται για ακόμη μια φορά αντιμέτωπη με την πρόκληση της επίτευξης συμφωνίας μεταξύ των τριών θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή», [Δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα].

²¹ Βλ. European Parliament, όπ. π., σελ. 13.